

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR

12 / 2021

Dvoje tahová kachlová kamna a jedna kamna kuchyňská s pecí
Staré děkanství, Nymburk



ATELIER RESTAUROVÁNÍ KACHLOVÝCH KAMEN
KOMOŘANSKÁ 87/13, PRAHA 4, 143 00
Sylva Antony Čekalová, Licence MKČR číslo: 15731/2005
tel: 732 469 019, e-mail: info@restaurovanikamen.cz
www.restaurovanikamen.cz

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR

12 / 2021

Památka: Dvoje tahová kachlová kamna a jedna kamna kuchyňská s pecí na chleba

Časové určení: Tahová kamna 2. polovina 19. století, kuchyňská kamna 1. čtvrtina 20. století

Lokalizace: Staré děkanství, Kostelní nám. čp. 29, Nymburk

Průzkum kamen proběhl: 19. listopadu 2021

Restaurátorský průzkum:

Atelier restaurování kachlových kamen

Sylva Antony Čekalová – restaurátorka, Michal Raušer – kamnář
licence MKČR č. 15731/2005, e-mail: sylva.cekalova@seznam.cz,
tel: + 420 732 469 019

Komořanská 87/13, Praha 4, 143 00

Současný stav kamen

Kamna se nachází v přízemí budovy starého děkanství. V minulosti byla funkčně využívána, čemuž odpovídá rozpraskání kachlů a rozvolnění celého tělesa u obou tahových i kuchyňských kamen. Později v dlouho nevytápěném objektu keramika kachlů trpěla promrzáním a vlhkostí vzlínající od podlahy a stěn, které vedlo k narušení soudržnosti glazury, projevující se u všech tří kamen a opadáním omítky rovněž u zděného tělesa pece. Podrobný popis poškození je dále uveden zvlášť u každých kamen.

Popis kamen a zjištěná poškození

Kachlová kamna tahová KA01



Popis kamen: Tahová kamna bílé barvy, obdélníkového půdorysu, sestávající z osmi řad kachlů. Jsou členěna dvěma kapličkami, které jsou na čelní straně kryté prořezávanými kachli, na zadní straně jsou otevřené. Ve spodní kapličce, v řadě nad topeništěm jsou osazeny litinové tály, dno i strop horní kapličky jsou z keramických kachlů. Kouřovod je osazen v horní římsce na zadní straně kamen vlevo. Kachel kouřovodu je odlišně barevný, tmavě okrový – glazovaný transparentní glazurou přes základní střep okrové barvy. Ostatní kachle jsou glazované transparentní glazurou přes bílou engobu, takže výsledná barva je bílá. Horní římsa je rozšířená se zdobným frontonem a nárožími. Na levé straně v řadě základny a topeniště jsou osazena litinová topná a popelníková dvířka. Kachle jsou z větší části hladké. Reliéfně zdobená, rostlinným motivem, je řada pod horní římsou a horní římsa. Kachle kryjící kapličky jsou prořezávané do tvaru mřížky s pravidelnou perforací ve tvaru čtyřlístů. Na čelním kachli řady topeniště je malý medailonek s motivem andílka a iniciálami „J. M. „

Kovové prvky: Dochovala se litinová topná a popelníková dvířka zdobená nízkým reliéfem s rostlinným motivem. Panty dvířek jsou umístěny vlevo, klíčky zavírání vpravo.

Časové určení: 2. polovina 19. století – pasportizační karta uvádí rok 1856

Rozměry: Výška kamen: 247 cm

Rozměry základny: 78,5 x 45 cm

Materiál kachlů: Kachle jsou vytvořené z tmavě okrové až načervenalé hrubo zrnité keramické hlíny, překryté na lícové straně bílou jemnou engobou (nástřepím – tedy vrstvou jemné bílé hlíny podobných vlastností jako má základní střep). Na povrchu jsou polévané transparentní olovnatou glazurou. Kouřovod je odlišný, s transparentní glazurou nanesenou na okrový střep. Jeho výsledná barevnost je tedy okrová, nyní překrytý různými malířskými nátěry.

Technika výroby: Kachle byly vytvořeny kombinací technik ručního formování a bednění z hliněných plátů.

Zjištěná poškození a předchozí opravy: Kachle jsou vytápěním rozestoupené, zejména ve spodní části, spárování je vydrolené. Nad topnými dvířky je patrné podglazurní znečištění sazemi prostupujícími střepem z vnitřní strany kachle. Zadní strana kamen, zejména horní římsa a kouřovod jsou znečištěné od malířských nátěrů. Kachle základny u podlahy, kde jsou kamna lemována dřevěnou lištou, jsou znečištěné okrovou barvou. Kachle vykazují drobná a na cca dvou místech i větší otlučení do hloubky střepu. Na čelním kachli horní římsy a na základně se projevuje uvolnění glazury v důsledku dlouhotrvající vlhkosti. Prasklinami je narušeno cca 10% kachlů. Vrchní zakrytí kamen reznými deskami je propadlé.

Kovové prvky jsou zasažené korozí, u topných dvířek chybí mezidvířka, u topných dvířek je ulomený zobáček mechanismu zavírání, chybí popelník (ten bude potřeba doplnit v případě funkční rekonstrukce kamen).

Pro dlouhodobé kvalitní zachování těchto kamen je nutné jejich šetrné rozebrání, restaurování a kamnářská rekonstrukce. Do budoucna je možné tato kamna zprovoznit jako funkční pro topení pevnými palivy nebo elektřinou.

Kachlová kamna KA02



Popis kamen: Tahová kamna bílé barvy, obdélníkového půdorysu, sestávající z osmi řad kachlů. Jsou členěna třemi kapličkami. Dvě horní jsou na čelní straně kryté prořezávanými kachli, spodní je otevřená. Ve spodní kapličce, v řadě nad topeništěm jsou osazeny dva litinové tály, dno i strop horních kapliček jsou z keramických kachlů. Kouřovod je osazen na zadní straně vpravo, v řadě pod horní římsou. Horní římsa je zdobeně profilovaná rozšířená, na horní hraně rovná. Na římsě byl osazen ještě jeden čelní zdobný kachel, který ale velikostí neodpovídá rozměrům těchto kamen (je širší, nežli by odpovídalo řadě pasující na horní římsu). Zda odpovídá barevností a strukturou střepu bude možné posoudit až po očištění a podrobném vizuálním průzkumu demontovaných kachlů, kdy bude možné porovnat například i zpracování žebířů tohoto horního kachle a ostatních kachlů těchto kamen. Kachle spodních tří řad a kachle svislých tahů jsou hladké, kachle ležatých tahů jsou zdobené nízkým nalepovaným reliéfem a stejně je pojednaná horní římsa. Kachle kryjící čelní stranu kapliček jsou ozdobně prořezávané, s rostlinným motivem. Tyto mřížkové kachle působí bělejší dojem, což ale může být způsobeno tím, že ostatní kachle jsou probarvené od prostupu sazí. Také jejich reliéf působí mírně robustněji. Zda se jedná o původní kachle kamen nebo kachle dodané při minulé přestavbě, bude možné určit až po očištění kachlů a podrobnějším průzkumu jejich technologického zpracování, případně značení výrobním číslem na žebrech kachlů. Na dvou záklopkách čistících otvorů je ze zadní nepohledové strany ručně ryté výrobní číslo „n 17“. To by se mělo vyskytovat i na ostatních kachlích těchto kamen. Na horním samostatném zdobném kachli toto značení není, u ostatních kachlů to nebylo zatím bez demontáže kamen možné ověřit. Na kamnech je po stranách osazeno 6 záklopek čistících otvorů, z toho pouze dvě jsou reliéfně zdobené a jedna je druhotná, neodpovídající střepem ani glazurou. Čelní a zadní kachel v řadě topeniště jsou na výšku o cca 5 cm menší. Rozdíl velikosti byl vyřešen podmazáním hlínou a spárováním.

Kovové prvky: Na pravé straně v řadě základny a topeniště jsou osazena litinová topná a popelníková dvířka, zdobená uprostřed medailonkem s mužskou hlavou. Topná dvířka mají panty situované vpravo, popelníková vlevo. Zavírání je řešeno přitlačnými šrouby.

Časové určení: 2. polovina 19. století – pasportizační karta uvádí rok 1856

Rozměry: Výška kamen: 215 cm
Rozměry základny: 73 x 42 cm

Materiál kachlů: Kachle jsou vytvořené z tmavě okrové hrubo zrněné keramické hlíny, překryté na lícové straně bílou jemnou engobou. Na povrchu jsou polévané transparentní olovnatou glazurou. Kouřovod je odlišný, s transparentní glazurou nanesenou na okrový střep. Jeho výsledná barevnost je tedy okrová, nyní překrytý různými malířskými nátěry.

Technika výroby: Kachle byly vytvořeny kombinací technik ručního formování a bednění z hliněných plátů.

Zjištěná poškození a předchozí opravy: Tato kamna jsou výrazněji poškozená oproti kamnům předchozím. Statika kamen je narušená množstvím prasklin, které prochází celou šíří kachlů. Rozlomených nebo narušených prasklinami je cca 80% kachlů. Kamna jsou celkově rozestoupená, zejména v oblasti topeniště. Dna kapliček jsou rozlomená na několik kusů, zlomky chybí – mohou být zapadlé uvnitř kamen. Keramika kachlů je povrchově znečištěná od prachových depozitů, v kapličkách od hliněných výmazů. Kamna byla v minulosti opravovaná a některé z prasklin a druhotná záklopka čistícího otvoru byly přemazány tvrdým bílým tmelem. Na kachlích se projevuje narušení soudržnosti glazury se střepem v důsledku dlouhotrvající vlhkosti. Nejvýraznější je toto poškození v základně kamen, kde vlhkost vzlíná z podlahy. Zde je glazura uvolněná a místy odpadává. Další plošné odpadání glazury je patrné na rohovém kachli v řadě nad topeništěm. Střep těchto kamen v sobě nese částičky špatně rozemletého vápence, tzv. cicváry. Ty ve vlhkém prostředí zvětšují svůj objem a způsobují lokální odprýsknutí glazury i střepu. To se projevilo na několika místech (bílý kousek vápence je v takovém případě vidět v narušeném střepu). Dalším poškozením jsou četná drobná mechanická otlučení glazury a střepu v dekoru i hranách kachlů. Téměř všemi kachli prostupuje podglazurní nečistota sazí z vnitřního prostoru kamen, s výjimkou mřížkových kachlů kapliček.

Kovové prvky jsou zasažené korozí, u topných dvířek chybí mezidvířka, za popelníkovými dvířky chybí popelník. Panty jsou uvolněné.

Demontáž a kompletní restaurování jsou u těchto kamen pro jejich další zachování nezbytné. Možnost funkční rekonstrukce těchto kamen je omezena. Topení pevnými palivy nelze doporučit vzhledem k jejich výraznému poškození. Možná je varianta vytápění (temperování) elektrickými topnými tělesy o maximálním výkonu 2400 KW.

Kachlová kamna kuchyňská se zděnou pecí KA04 a KA05



Popis kamen: Kuchyňská kamna sestávají z kachlové části s plotnou a troubou (KA04) a zděné části s pecí na chleba (KA05). Kovové prvky jsou klempířsky pojednané ze silného železného plechu.

Kachlová část (KA04) je sestavena ze čtyř řad kachlů. Základnu tvoří jednoduše obloukovitě profilované kachle tmavě hnědé barvy. Zbývající tři řady tvoří modře glazované kachle s bílým obloučkovitě prokmutím okrajem. Horní plochu kamen tvoří plotna, původně s pěti litinovými tály. Dochovaly se čtyři, k sobě vzájemně snýtované. Za tály je u stěny vsazen kamnovec bez víka. Na čelní stěně vlevo jsou osazena topná dvířka ze železného plechu s porcelánovou úchytkou, pod nimi je otvor pro popelník nebo popelníková dvířka, které se nedochovaly. Vpravo je osazena plechová pečicí trouba krytá plechovými dvířky s dřevěnou úchytkou. Po dní je otvor původně krytý malými dvířky sloužícími k čištění a roztápění. Tato dvířka se nedochovala.

Zděná část s pecí na chleba (KA05) je cca o 20 cm vyšší nežli kachlové těleso s plotnou. Zdivo je smíšené, původně omítané, v současné době je omítka z větší části opadaná. Na jedné cihle je při výrobě vyražený nápis „Sedlec“. Horní plocha je krytá tmavými cementovými dlaždicemi 22,5 x 22,5 cm síly 2,5 cm. V pravé části je shora osazen litinový smaltovaný kotel o průměru 68 cm, krytý dřevěným víkem. Na čelní straně jsou osazena plechová dvířka do pece, nahoře tvarovaná do oblouku, s dřevěnou úchytkou zavírání. Pod nimi mírně vpravo u podlahy je otvor cca 10 x 10 cm. Vpravo pod kotlem jsou vsazena topná dvířka s porcelánovou úchytkou, pod nimi je otvor pro vybírání popele. Pravděpodobně zde byl rovněž umístěn popelník.

Na stěně nad pecí jsou vsazena dvířka vedoucí do prostoru ohřívárny (nebo toto místo mohlo sloužit k dosoušení) Tato dvířka jsou rovněž plechová, nahoře tvarovaná do oblouku, s dřevěnou úchytkou.

Časové určení: 1. čtvrtina 20. století – pasportizační karta uvádí rok 1917

Rozměry:

KA04 – kuchyňská kamna s plotnou a troubou

Výška: 75 cm

Rozměry tělesa sporáku v kachlové části u plotny: h. 80,2 cm x š. 92 cm.

KA05 – zděná část s pecí na chleba a kotlem na vodu

Výška: 102 cm

Rozměry tělesa pece: h. 81,5 cm x š. 196 cm

Materiál kachlů: světlý středně zrnný střep na lícové straně krytý bílou a modrou engobou, navrch polévaný transparentní olovnatou glazurou. Kachle základny jsou polévané hnědou transparentní glazurou.

Kovové prvky:

KA04 – kuchyňská kamna s plotnou a troubou

Topná dvířka – 23 x 19 cm s porcelánovou úchytkou vlevo

Trouba – 34 x 29 cm s dřevěnou úchytkou vlevo.

Litinový rošt

4 x tál délky 60, 5 cm, snýtované dohromady. 1 tál chybí

Kovový rám plotny v šířce 6 cm

Chybí popelník s čelem nebo mohla být osazena popelníková dvířka s popelníkem skrytým za nimi.

KA05 – zděná část s pecí na chleba a kotlem na vodu

Oblouková dvířka pece s dřevěnou úchytkou vlevo – 48 x 27 cm

Oblouková dvířka ohřívárny / sušárny s porcelánovou úchytkou vlevo – 52 x 27 cm

Železný smaltovaný kotel - průměr 68 cm

Topná dvířka – 24 x 21 cm

Rošt topeniště

Železné hradítko shora vlevo vedle kotle

Chybí popelník.

Zjištěná poškození a předchozí opravy:

KA04 - Keramika kachlů je narušená vlhkostí vztlínající ze stěny a podlahy. Uvolnění glazury i rozpad střepu se projevuje zejména na základně kamen, ale i na některých z modrých kachlů. Kachle jsou na povrchu znečištěné, spárování vydrolené, u topeniště je patrné rozestoupení kachlů. Keramika je poškozena také mechanicky četným drobným i větším otlučením.

Kovové prvky jsou silně zkorodované. Tály plotny jsou prohnuté, jeden chybí. Chybí popelníková dvířka (nebo popelník s čelem) a čistící dvířka. Vnitřní plech trouby je zkorodovaný.

KA05 – těleso pece je rozestoupené, zejména v okolí topeniště, kde praskliny vedou v celé výšce pece. Omítka je na většině plochy opadaná, horní obložení cementovými dlaždicemi uvolněné.

Kovové prvky jsou silně zkorodované. U dvířek pece chybí klička zavírání. Topná dvířka jsou vypadlá, chybí popelníková dvířka nebo popelník. Kotel je silně poškozený, smalt otlučený.

Demontáž a kompletní restaurování je nutné u kachlové části, kde je výrazný problém odpadávání glazury od střepu. Vhodná by byla i přestavba zděné pece, kde jsou vyzdívky narušené prasklinami v celé výšce tělesa. Zděnou část by bylo možné pouze nově omítnout a lokálně opravit horní obložení a osazení renovovaných kovových prvků, pokud nebude již funkčně využívána. Při kompletní rekonstrukci lze jak kachlovou část tak zděnou pec opět funkčně využívat, pokud bude kominíkem k používání schválen komín.

Záměr restaurování – navrhovaný postup restaurátorských zásahů

Demontáž: Kamna by měla být šetrně demontována na jednotlivé kachle s ohledem na kachle již naprasklé. U naprasklých kachlů by dobře držící vnitřní výplně bylo vhodné ponechat pro transport. U kachlů rozlomených na několik částí a už rozestoupených je lepší vnitřní výplně odstranit a zlomky jednotlivě zabalit, aby se během transportu hrany netřely o sebe a nedošlo ke zbytečné ztrátě glazury. Průběh rozebírání kamen bude fotograficky dokumentován. Jednotlivé kachle budou označeny podle jejich umístění v řadě a tělese kamen. Vhodné je označení tužkou na horních žebrech kachlů nebo na zadní straně kachlů. Naopak nevhodné je použití fixy na glazovanou čelní stranu a problematické je i nalepování štítků na glazuru. Ty buď časem odpadají, nebo drží natolik, že při odlepování mohou strhnout narušenou glazuru. Značení obyčejnou tužkou na žebrech kachlů je reverzibilní, ale dostatečně trvanlivé.

Zabalení pro uložení a transport: Pokud by kamna měla být demontována z důvodu rekonstrukce místností a na delší dobu uložena, než dojde na jejich restaurování, je důležité

věnovat pozornost správnému zabalení s ohledem na již narušenou soudržnost glazury a střepe. Jednotlivé kachle je vhodné zabalit do banánových krabic, proložené prodyšným materiálem – např. staré noviny, nikoli časopisy z lesklého křídového papíru. Možné je i proložení miralonem nebo bublinkovou folií, ale musí zůstat dostatek prostoru pro větrání keramického materiálu. Totéž platí pro objemnější kachle říms a základnen, pokud budou baleny samostatně. Pak je vhodné obalit čelní stěnu a nechat zadní stěnu větrat, nebo obalit komplet po obvodu a umožnit odvětrání po stranách.

Uložení a transport kachlů: Prostory pro uložení kamen musí být suché, ideálně nepromrzající. Destruktivní je pro kachle kombinace vlhkosti a mrazu. Krabice uzavřené víkem lze skládat na sebe. Jednotlivě balené římsy a základnové kachle je vhodné ukládat kolmo, nikoli vrstvit na sebe naležato. Nebo jednotlivé kusy ložit volně vedle sebe. Stejná doporučení platí i pro transport kachlů.

Čištění kachlů: Z kachlů budou odstraněny staré kamnářské výplně a jejich zadní strany budou očištěny od sazí. Keramika bude poté na lícové straně zbavena mastného povlaku a černých povrchových nečistot pomocí parního čištění za použití kartáčků, skalpelů a bavlněných textilií. Odmaštění bude provedeno pomocí roztoku vody a čistícího prostředku s neutrálním PH. Na závěr čištění budou kachle důkladně omyty destilovanou vodou.

Odstranění barev na kachlích základny: Na kachlích s dobře držící glazurou bude barva očištěna mechanicky setřením houbičkou po předchozím naměkčení laku ekologickým odstraňovačem starých nátěrů. (např. „PLUS – odstraňovač nátěrů, výrobce Siga a.s. Zlín, ČR.“) Na působení změkčovacího prostředku budou nejprve provedeny zkoušky na malé ploše na nepohledovém místě kachlů. Pokud by měl mít na keramiku negativní vliv, nebude použit a sejmutí laků bude provedeno pouze mechanicky pomocí skalpelu.

Odstranění tvrdého tmelu u kamen KA02: tvrdý světle šedý tmel použitý k opravě prasklin a přetmelení spár bude odstraněn opatrně mechanicky pomocí skalpelu a kartáčků, aby nedošlo k narušení a ztrátě podkladové glazury. Pokud je glazura pod tmelem již uvolněná, bude před odstraňováním tmelu injektáží zpevněna.

Konsolidace narušeného střepe a glazury: Místa s uvolněnou glazurou, tam kde byly střepe a glazura narušeny v důsledku kousků vápence ve hmotě - „cicváru“, a tam, kde glazura odpadáva působením dlouhodobé vlhkosti, budou konsolidována zpevňujícím roztokem (např. 5% roztok Paraloidu B72 v acetonu nebo 10% roztok Dispercollu D2 a destilované vody) aplikovaným lokálně na postižená místa injektáží pod glazuru nebo nanášením štětcem.

Rozlomené a naprasklé kachle: Rozlomené kachle budou v lomech vyčištěny od sazí a prachových depozitů, aby bylo možné jejich opětné přesné sesazení. Poté budou pomocně slepeny reverzibilním disperzním lepidlem (Dispercollu D2, výrobce: Druchema ČR)

Slepené spoje a praskliny budou ze zadní neglazované strany kachlů zajištěny proti opětnému rozlomení keramickými žáruvzdornými plombami (tvarově upravené šamotové destičky, žáruvzdorná výmazová hmota „Termast – N“, výrobce: Třemošná ČR, měkčená přísávkem písku). Tyto plomby lze v případě potřeby opětného oddělení zlomků při budoucích restaurátorských zásazích odstranit provlhčením a odklepnutím.

Tvarové a barevné retuše: Otlučená místa a chybějící části kachlů budou domodelovány podle dochovaných originálů z tepelně odolného materiálu a barevně zaretušovány do odstínu okolní glazury. (Doplňková hmota – plavený kaolin, pojivo Dispercoll D2, barvicí složky – anorganické pigmenty krystalického charakteru – keramická barvítka, výrobce Welte, Německo a výrobce Glazura a.s. Roudnice nad Labem, ČR.) Tato hmota je v případě potřeby budoucích restaurátorských zásahů beze zbytku odstranitelná odvlhčením, bez nebezpečí poškození historické keramiky. Větší odlomené části modelace budou vytvořeny v keramickém páleném materiálu, a to buďto glazovaném nebo režném – opatřeném na povrchu barevnou retuší, aby korespondoval s dochovanými originály. Praskliny kachlů

budou vyčištěny od nečistot a zatmeleny doplňkovou hmotou, aby se opětne nezanášely nečistotou. Všechny doplňky budou ručně zaleštěny do výše lesku originálu. Pro snadnější údržbu lze doplňky opatřit ochranným filmem (*Paraloidu B72, nebo restaurátorského akrylátového laku Veropal D 709*). Tento ochranný film musí krýt výhradně nové doplňky. Plošné nanášení jakéhokoli laku na glazuru je pro nízce pálenou kamnářskou keramiku škodlivé, neboť zneprodyšňuje povrch glazury, což časem může vést k jejímu uvolňování. S ohledem na to, že oboje tahová kamna jsou světlá, a jakýkoli ochranný film i s deklarovaným UV filtrem časem žloutne, lze doporučit použití tohoto ochranného filmu pouze u kachlového sporáku s modrými a hnědými kachli a u tahových kamen jít cestou zalešťování doplňků.

Keramické kopie nedochovaných částí kachlů: za druhotnou barevně odlišnou záklopku bude vyrobena barevně odpovídající keramická kopie. Rovněž chybějící větší zlomky kachlů budou zhotoveny v keramickém páleném materiálu (otlučený roh kamen KA01 a chybějící zlomky stropů a dna kapličky u kamen KA02).

Pro nalezení odpovídající glazury a teploty výpalu budou prováděny zkušební výpaly vzorků, aby se vzhled repliky v maximální míře přiblížil historickému originálu.

Kovové prvky: Budou očištěny od koroze a konzervovány (*např. tanin, včelí vosk*).

U funkčních kamen budou doplněna chybějící mezidvířka a popelník, případně rošt, pokud je stávající již nevyhovující. U kamen KA01 bude doplněn ulomený zobáček zavírání. U kamen KA02 budou opraveny uvolněné panty. U kamen KA04 bude nově doplněn chybějící popelník – buď nově vytvořenou kopií nebo zrenovovaným historickým originálem z jiných kamen. Nově doplněn bude chybějící tál. U zděné pece KA05 bude renovován kotel včetně povrchové retuše vnitřního smaltu. V případě, že by měl být kotel opětne funkčně využíván, bylo by potřeba osadit nový (pravděpodobně by byl tvarově a rozměrově odlišný). Smaltování původní litiny je velmi rizikové a hrozí při něm prasknutí litiny. Bylo by ale možné, při použití hradítka i jen samostatné využití pece na chleba. Za nedochovaný popelník bude opět vytvořena nová kopie nebo bude nahrazen dobově odpovídajícím zrenovovaným historickým originálem.

Kamnářská rekonstrukce: Po dokončení restaurátorských zásahů budou kachle opět osazeny na původní místo. Ke stavbě budou použity výhradně tradiční kamnářské technologie a materiály – (*kamnářský jíl ostřený pískem, drátěné svorky, cihly a tašky*).

Horní plocha pece na chleba je nyní tvořena cementovou dlažbou. Tu lze zachovat a poškozené dlaždice zaměnit za celé původní dlaždice, pokud jsou jinde v objektu dochovány, nebo lze horní plochu pojmout nově v keramické režné dlažbě.

Spárování: Po vyschnutí kamnářských hliněných výplní bude provedeno závěrečné spárování, aby kamna působila opticky sjednoceným dojmem. Doporučuji spárování hlínou použitou při stavbě kamen a její povrchovou úpravu hlinkou barevně korespondující s barvou glazury. Při použití současných tvrdších spárovacích hmot (*např. Ortner*) je vhodné je změkčit přidávkou kaolinu a pigmentů tak, aby podíl moderní spárovací hmoty byl cca 50 - 60%. Pro historické kachle je vždy lepší volit spárování měkčí, aby časem nedocházelo k uvolnění glazury v hranách vlivem příliš tvrdé a pevně lpící spárovací hmoty. To je obzvláště důležité u všech těchto kamen, kde je již problém s narušenou soudržností glazury vlivem vlhkosti.

Přílohy průzkumu

1/Fotodokumentace stávajícího stavu kamen, 2/ Cenová rozvaha prací

V Praze dne 6.12. 2021

Sylva Antony Čekalová – restaurátorka



Kamna KA01 – dokumentace stávajícího stavu a poškození



Kamna KA01

Znečištění horní římsy malířskými nátěry a okrová barva na kachlích základy



Kamna KA01

Stropy a dna kapliček



Kamna KA01

Příklad narušení kachlů prasklinami



Kamna KA01

Poškození kachlů otlučením. Na horní římse je glazura kolem poškozeného místa uvolněná.



Kamna KA01



Kamna KA01

Propadlé zaklopení kamen a podglazurní znečištění kachle nad topnými dvířky



Kamna KA01 – kovové prvky

Oboje litinová dvířka jsou zasažena korozí. Pro funkční rekonstrukci je nutné dodat mezidvířka a popelník, které nyní chybí.

Dole vlevo – popelníková dvířka u nichž je zobáček zavíracího mechanismu dochovaný

Dole vpravo – u topných dvířek je zobáček zavírání ulomený.



Kamna KA02 – dokumentace stávajícího stavu a poškození



Kamna KA02

Pohled na zadní stranu kamen



Kamna KA02

Na dvou záklopkách čistících otvorů je výrobní značení kamen „N17“



Kamna KA02

Kachle jsou rozestoupené, znečištěné a narušené množstvím prasklin i mechanickým poškozením glazury a střepu



Kamna KA02

Soudržnost glazury se střepek je na některých kachlích narušená vlivem vlhkosti. Zejména se tento problém projevuje na kachlích základny a u topeniště.



Kamna KA02

Poškození glazury mechanickým otlučením a tzv. „cicváry“ – kousky vápence v keramické hmotě, které vlivem vlhkosti zvětšují svůj objem a způsobují odprýsknutí glazury i střepu.



Kamna KA02

Příklady rozlomení kachlů. Praskliny prostupují souběžně i několika kachli.



Kamna KA02

Podglazurní probarvení kachlů sazemi prostupujícími z vnitřní strany.



Kamna KA02



Kamna KA02



Kamna KA02



Kamna KA02

Předchozí opravy spár tvrdým světle šedým tmelem.

Nahoře vlevo je vidět druhotná barevně odlišná záklopka čistícího otvoru, rovněž tímto tmelem omazaná.



Kamna KA02



Kamna KA02 – kovové prvky a rozvolnění kachlů topeniště



Kamna KA02 – kovové prvky

Oboje litinová dvířka jsou zasažena korozí, panty jsou uvolněné.

Chybí mezidvířka a popelník – pokud kamna nebudou funkční, není třeba je nově vyrábět.



Kamna KA04 – kachlový sporák s troubou



Kamna KA04

Uvolnění a odpadávání glazury v důsledku dlouhodobé vlhkosti



Kamna KA04

Mechanické poškození kachle u topných dvířek, chybí popelník a čistící dvířka pod troubou.



Kamna KA04

Tály jsou prohnuté, jeden chybí. Chybí víko kamnovce.



Kamna KA04

Rozlámání kachlů pod plotnou, vnitřní kamnářské výmazy jsou uvolněné.



Kamna KA05 – zděná část s pecí na chleba a kotlem
Celé těleso je rozpraskané, omítka opadaná



Kamna KA05

Smaltovaný kotel je hodně poškozený jak otlučením tak korozí.



Kamna KA05

Dvířka do pece a pohled do prostoru pece.



Kamna KA05 – prostor ohřívárny / sušárny



Kamna KA05

Praskliny prostupují v celé výšce zdiva. Chybí popelník.

CENOVÁ ROZVAHA RESTAURÁTORSKÝCH A KAMNÁŘSKÝCH ZÁSAHŮ

Dvoje tahová kamna a jedna kuchyňská kamna s pecí na chleba

Staré děkanství, Nymburk

(ceny jsou kalkulované pro rok 2022)

KA01 Kamna tahová

Odborná demontáž kamen:	12 000,- Kč
Restaurování keramiky:	66 000,- Kč
Kovové prvky:	7 800,- Kč
Kamnářská rekonstrukce – funkční:	60 000,- Kč
Celková cena:	145 800,- Kč

KA02 Kamna tahová

Odborná demontáž kamen:	12 000,- Kč
Restaurování keramiky:	84 000,- Kč
Kovové prvky:	5 500,- Kč
Kamnářská rekonstrukce – nefunkční:	50 000,- Kč
Celková cena:	151 500,- Kč

KA04 Kuchyňská kamna – kachlová část

Odborná demontáž kamen:	8 000,- Kč
Restaurování keramiky:	45 000,- Kč
Kovové prvky:	26 200,- Kč
Kamnářská rekonstrukce varianta nefunkční / funkční:	30 000 / 40 000,- Kč
Celková cena dle zvolené varianty:	109 200 / 119 200,- Kč

KA04 Kuchyňská kamna – zděná část s pecí

Odborná demontáž kamen:	6 000,- Kč
Kovové prvky:	10 300,- Kč
Kamnářská rekonstrukce varianta nefunkční / funkční:	20 000 / 40 000,- Kč
Celková cena dle zvolené varianty:	36 300 / 53 300,- Kč

Nejsme plátcí DPH

V Praze dne 9.12.

Sylva Antony Čekalová – restaurátorka